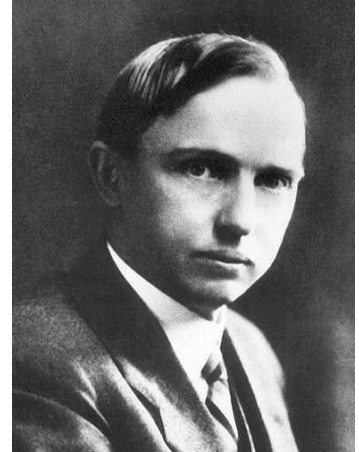

Harlow Shapley, la Via Làctia i els cúmuls galàctics (1885-1972, Estats Units)

Va néixer el 1885 a Nashville, Estats Units. Fill de grangers, va fer els estudis de primària però després deixà l'escola. Va estudiar pel seu compte i va fer de periodista de successos. Va tornar a les aules i en dos anys va completar els estudis de secundària. El 1907, amb 22 anys, va anar a la Universitat de Missouri per estudiar periodisme. Quan arribà a la Universitat es va assabentar que els estudis de periodisme s'havien ajornat un any i va decidir fer una altra carrera. Va agafar la llista de carreres ordenades alfabèticament, rebutjà la primera arqueologia i es quedà amb la segona de la llista: astronomia. El 1910 es va llicenciar i un any després es va treure el màster. Posteriorment va anar a la Universitat de Princeton gràcies a una beca i es va treure el doctorat amb el gran astrònom Henry Norris Russell. El 1914 es va doctorar amb tesi sobre 90 estrelles binàries eclipsants.

Aquell mateix any entrà a treballar a l'Observatori de Mount Wilson de la mà de George Ellery Hale. Allí proposà que les estrelles cefeides eren estrelles pulsants i que la seva variació de llum era deguda a causes internes i no externes.

Observà estrelles cefeides en cúmuls globulars i en pogué calcular la distància, mètode descobert per Henrietta Leavitt el 1908. Així va descobrir que la Via Làctia era molt més gran del que es creia fins aleshores i que la posició del Sol està força lluny del centre galàctic, no té res d'especial.

El 1920 fou un dels protagonistes del "Gran Debat", on va debatre diferents aspectes de l'astronomia de l'època amb l'astrònom Heber Curtis. Shapley va defensar que el Sol no es trobava al centre de la Via Làctia i que els cúmuls globulars i les nebuloses espirals en formaven part. En les dues primeres afirmacions tenia raó però en la tercera no. Després es va saber que les nebuloses espirals són altres galàxies molt més llunyanes.

Després del Debat va ser fitxat com a director de l'Observatori de la Universitat de Harvard substituint Edward Pickering que havia mort. Tot i la seva idea inicial que les nebuloses espirals no eren galàxies, l'evidència el va fer canviar de parer i entre 1925 i 1932 va fer un mapa de 76.000 galàxies. Va ser un dels primers astrònoms de parlar de supercúmuls galàctics, un dels quals el va descobrir ell mateix i porta el seu nom.

Va treballar com a director de l'Observatori de Harvard fins la seva jubilació el 1952. Aquí va contractar Cecilia Payne que es va convertir en la primera dona en obtenir un doctorat en el camp de l'astronomia en aquella universitat.

Morí el 1972 a l'edat de 87 anys. El 1914 s'havia casat amb Martha Betz que el va ajudar tant a Mount Wilson com a Harvard, arribant a ser una bona astrònoma. Van tenir una filla i quatre fills.